

Artur Schneider 1879. —1946.

ZNANSTVENO
-STRUČNI
SKUP

HRVATSKI
POVJESNIČARI
UMJETNOSTI

ZAGREB
20. STUDENOGA
2013.

DRUŠTVO
POVJESNICA
UMJETNOSTI
HRVATSKE

ZNANSTVENO
-STRUČNI
SKUP

HRVATSKI
POVJESNIČARI
UMJETNOSTI

Artur Schneider 1879. —1946.

PROGRAM I
KNJIGA SAŽETAKA

ZAGREB
20. STUDENOGA
2013.

DRUŠTVO
POVJESNIČARA
UMJETNOSTI
HRVATSKE

DPUH

HRVATSKI POVJESNIČARI UMJETNOSTI

ARTUR
SCHNEIDER
1879. – 1946.

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske pokrenulo je niz znanstveno-stručnih skupova posvećenih znamenitim hrvatskim povjesničarima umjetnosti u sklopu izrade cjelovite baze hrvatskih povjesničara umjetnosti.

Prvi skup posvećen je zanemarenom, a iznimno važnom, vrijednom i uglednom povjesničaru umjetnosti, akademiku Arturu Schneideru. Njegova je djelatnost bila usmjerena istraživanju i očuvanju hrvatske umjetničke baštine, ali jednako tako i povezivanju hrvatske kulture s drugim kulturnim sredinama i pojedincima.

Akademik Artur Schneider (Zagreb, 1879. – 1946.) povjesničar je umjetnosti čiji je izniman trud i doprinos na različitim zadacima naše struke, splotom političkih okolnosti, dugo čekao na valorizaciju. Gotovo sedam desetljeća nakon smrti ovim skupom vrednuje se njegovo zalaganje za obradu, promociju, a u Drugom svjetskom ratu i očuvanje zbirke Strossmayerove galerije starih majstora Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, čiji je bio ravnatelj; njegov katalog talijanske zbirke u galeriji, koji je dugo vremena bio jedini specijalistički katalog neke strane slikarske škole u Hrvatskoj; njegov utjecaj kao nastavnika na studiju povijesti umjetnosti; njegov rad u promociji glazbenog života u Hrvatskoj kao tajnika najstarijeg hrvatskog *Musikvereina*, Hrvatskog glazbenog zavoda i osnivača ciklusa koncerata „Intimne muzičke večeri“ (1923. – 1926.) te kao prvog tajnika Jugoslavenske sekcije Međunarodnog društva za suvremenu glazbu (ISCM, International Society for Contemporary Music ili IGNM, Internationale Gesellschaft für neue Musik); Schneiderov kritičarski rad, glazbeni i likovni; izložbe suvremenih slikara koje je priredio; istraživački rad na temama likovne ostavštine obitelji Zrinski, o Medulićevim djelima, o parkovima, perivojima i šetnicama u Zagrebu; a posebno njegov organizacijski i stručni uspjeh u popisanju i dokumentiranju hrvatske baštine.

Sve nabrojeno ostalo je gotovo nepoznato ili tek dijelom poznato, a sigurno nepriznato u suvremenoj povijesno-umjetničkoj svijesti.

Premda su njegovi Izvještaji o terenskom radu i snimanju u Primorskoj i Savskoj banovini između 1929. i 1940. godine često citirani, pravi razmjeri njegove ostavštine u povijesti umjetnosti i u hrvatskoj kulturi općenito nisu niti naznačeni, a kamoli izmjereni.

Artur Schneider je veliki intelektualni napor posvetio povezivanju hrvatske kulture s drugim europskim (i američkom) kulturama. Valja se prisjetiti da je doktorirao na Sveučilištu u Beču 1902. godine (mentor mu je bio tadašnji pročelnik slavističke katedre u Beču, akademik Vatroslav Jagić). Bavio se stručnim i književnim prevoditeljstvom. U njegov se prevoditeljski opus ubrajaju dva klasika: *Slika Doriana Graya* (The picture of Dorian Gray) Oscara Wildea i *Čiča Tomina koliba* (Uncle Tom's cabin) Harriet Beecher-Stowe, oba prevedena s engleskog i objavljena na hrvatskom 1920. godine. Preveo je na njemački oratorij Velimira Deželića *Život i spomen slavnih učitelja, svete braće Ćirila i Metodija apostola slavenskih* (Leben und Gedächtnis der heiligen Brüder und Slavenapostel Cyrill und Methodius, 1927.). Istraživao je i objavio nove podatke o Pavlu Ritteru (Vitezoviću) koji je, kao i Schneider, bio njemačkog podrijetla, a ostavio je veliku jezičnu, književnu i kulturnu baštinu Hrvatskoj. Zahvaljujući Arturu Schneider po prvi su put u tirolskom tisku objavljene reprodukcije djela njihova sunarodnjaka, Ivana Krstitelja Ranglera.

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske odlučilo je ovim skupom odužiti se zanemarenom, iznimno važnom, vrijednom i uglednom povjesničaru umjetnosti, akademiku Arturu Schneideru. Njegova je djelatnost bila usmjerena istraživanju i očuvanju hrvatske umjetničke baštine, ali jednako tako povezivanju hrvatske kulture s drugim kulturnim sredinama i pojedincima. Nasljeđujući ta opredjeljenja akademika Artura Schneidera kao nadahnuće za rad povjesničara umjetnosti, u godini ulaska Hrvatske u Europsku uniju nadamo se da će ovaj skup biti prilog dugo očekivanoj valorizaciji njegova rada.

Sanja Cvetnić

PROGRAM
SRIJEDA
20. STUDENOGA 2013.

Moderatorica: **Sanja Cvetnić**

9:30	Otvaranje skupa
Pozdravni i uvodni govori

dr. sc. Irena Kraševac,
predsjednica Društva
povjesničara umjetnosti
Hrvatske

dr. sc. Marko Špikić,
pročelnik Odsjeka za
povijest umjetnosti
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

akademik Zvonko Kusić,
predsjednik Hrvatske
akademije znanosti i
umjetnosti | 10:00 | Iva Pasini Tržec
Ljerka Dulibić
Schneiderovi prilozi za
Strossmayerovu galeriju |
| | | 10:15 | Vesna Vlašić Jurić
Tamara Ilić Olujčić
Artur Schneider – prvi voditelj
Grafičke zbirke Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u
Zagrebu |
| | | 10:30 | Nada Bezić
Artur Schneider i Hrvatski
glazbeni zavod – tragom
Ladislava Šabana |
| | | 10:45 | Nina Kudiš
<i>Schneiderovo Proučavanje,
popisivanje i fotografsko
snimanje umjetničkih spomenika
i stvaranje baza podataka
tijekom tridesetih godina
20. stoljeća</i> |
| | | 11:00 | Damir Tulić
Primjeri skulpture ranog
novog vijeka u hrvatskom
priobalju u tekstovima Artura
Schneidera |
| | | 11:15 | Stanka |

Moderatorica: **Irena Kraševac**

- 11:30 **Mateja Jerman**
Schneiderovo *popisivanje*
i fotografsko snimanje
liturgijske srebrnine i
zlatnine na području
Hrvatskog primorja
- 11:45 **Iva Jazbec**
Popisivanje, proučavanje
i fotografsko snimanje
liturgijskog tekstila u
Hrvatskom primorju i Istri
tijekom tridesetih godina
20. stoljeća
- 12:00 **Danijel Ciković**
Doprinos Artura
Schneidera inventarizaciji
hrvatske umjetničke
baštine – nekoliko krčkih
primjera osamdeset
godina kasnije
- 12:15 **Marina Bregovac Pisk**
Iz ostavštine akademika
Artura Schneidera u
Hrvatskom povijesnom
muzeju
- 12:30 **Indira Šamec Flaschar**
Schneiderov fotografski
arhiv – projekt registracije
i zaštite hrvatske
spomeničke baštine
- 12:45 Objed za izlagače
- 13:45 **Danko Šourek**
Virtualna katedrala Artura
Schneidera
- 14:00 **Vlasta Zajec**
Tekstovi Artura Schneidera i
fotografski arhiv kao izvori za
proučavanje nekadašnjih oltara
zagrebačke katedrale
- 14:15 **Krasanka Majer Jurišić**
Edita Šurina
Schneiderov fotografski arhiv –
svjedok izgubljenog izgleda crkve
sv. Ivana Krstitelja u Kloštar Ivaniću
- 14:30 **Sanja Cvetnić**
„Ranger-Monographie“ Artura
Schneidera
- 14:45 **Lovorka Magaš Bilandžić**
Doprinos Artura Schneidera
istraživanju i promoviranju grafike,
opreme knjiga i scenografije
- 15:00 **Ana Kaniški**
Schneiderov fotografski arhiv
umjetničke baštine Hrvatskog
zagorja i utjecaj Gjure Szabe
- 15:15 **Maja Žvorc**
„Memento monumenti“
– nadgrobni spomenici u
istraživanjima Artura Schneidera
- 15:30 **Josipa Alviž**
Jasmina Nestić
Artur Schneider i nastava povijesti
umjetnosti na Mudroslovnom
fakultetu u Zagrebu

**Josipa Alviž
Jasmina Nestić**

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Zagrebu

Artur Schneider i nastava povijesti umjetnosti na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu

Izlaganjem se predstavlja značajna uloga Artura Schneidera kao profesora povijesti umjetnosti na Mudroslovnom fakultetu u Zagrebu, na kojem je predavao od ljetnog semestra akademske godine 1913./1914., pa sve do svojeg umirovljenja 1943. godine. U vrijeme Schneiderove profesure, od 1928. godine, nastava povijesti umjetnosti organizira se u vidu posebnog odjela pod nazivom *Seminar za povijest umjetnosti i kulturu*, a iz okrilja njegova pedagoškog rada iznjedrila se generacija povjesničara umjetnosti koja je tvorila okosnicu struke na onodobnoj hrvatskoj kulturnoj i obrazovnoj sceni. U izlaganju se predstavljaju podaci iz Matične knjige Mudroslovnog (danas Filozofskog) fakulteta u kojima se Arthur Schneider prvotno bilježi kao student na kolegijima Izidora Kršnjavog, a kasnije i kao profesor, na početku rada posebice usmjeren na talijansku umjetnost srednjeg vijeka i renesanse. Kolegiji koje je vodio, poput *Mletačka umjetnost u 16. vijeku*, *Savonarola i firentinska umjetnost potkraj 15. vijeka*, *Povijest talijanske grafike u 16. i 17. stoljeću* nagovještavaju njegove daljnje znanstvene i stručne interese u kojima se Schneiderov pedagoški rad ispreplitao s njegovim funkcijama upravitelja Grafičke zbirke Sveučilišne knjižnice (od 1919.) i ravnatelja Strossmayerove galerije u Zagrebu (od 1928.).

Nada Bezić

Hrvatski
glazbeni zavod

Artur Schneider i Hrvatski glazbeni zavod — tragom Ladislava Šabana

Hrvatski glazbeni zavod je već 1977. godine uvrstio Schneidera među najzaslužnije osobe u svojoj povijesti, čemu se može dodati da je Schneider bio sigurno najvažniji i najmarljiviji HGZ-ov tajnik. Njegovu raznolikost i važnu djelatnost u HGZ-u (u razdoblju od 1919. do 1946.) već je opisao Ladislav Šaban u svojem tekstu objavljenom u *Peristilu* 1980. godine. Izlaganjem se produbljuje ta tema i dodaju se konkretni primjeri. Schneiderova primarna dužnost kao tajnika obuhvaćala je i vođenje koncertne poslovnice te organizaciju ciklusa koncerata (*Jutarnji koncerti* i *Intimne muzičke večeri*). K tome je bio angažiran u novopokrenutoj nakladničkoj djelatnosti notnih izdanja. Zsigurno je imao ulogu i u obnovi koncertne dvorane i ostalih prostorija sredinom 1930-ih godina. Podalje od tajničkih dužnosti je Schneiderov rad u knjižnici HGZ-a, gdje je postavio temelj stručnom i abecednom katalogu. Može se reći da je Schneider u srcu amaterskog društva ljubitelja glazbe (što HGZ jest po svojem ustroju) postavio visoke profesionalne kriterije u svemu što je radio.

**Marina Bregovac
Pisk**

Hrvatski
povijesni muzej,
Zbirka slika,
grafika i
skulptura

Iz ostavštine akademika Artura Schneidera u Hrvatskom povijesnom muzeju

U dokumentaciji Zbirke slika, grafika i skulptura Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu čuva se dio ostavštine akademika Schneidera, dar njegove kćeri, dr. sc. Marijane Schneider, dugogodišnje kustosice te zbirke. Darovane bilješke, dopisnice, fotografije, knjige, separati i novinski članci svjedoče o velikoj širini interesa tog izuzetnog povjesničara umjetnosti. Podaci koji se mogu iščitati iz bilježaka (putna bilježnica, dugi nedovršeni članak, bilješke o stanovnicima zagrebačkog Gornjeg grada), zanimljive dopisnice i razglednice koje je akademik pisao obitelji ili su pak bile upućene njemu, njegovoj supruzi i djeci, reproduktivne razglednice umjetničkih djela iz raznih muzeja, detaljan popis knjiga, te pregled fotografija i novinskih članaka grupiranih po temama (vrste materijala, stilovi, zemlje) pridonosi upotpunjavanju slike o akademiku Arturu Schneideru.

Danijel Ciković

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Rijeci

Doprinos Artura Schneidera inventarizaciji hrvatske umjetničke baštine — nekoliko krčkih primjera osamdeset godina kasnije

Od trenutka objavljivanja antologijskog putopisa Thomasa Grahama Jacksona nastao je niz značajnih doprinosa poznavanju umjetničke baštine kvarnerskih otoka i priobalja. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća ističu se oni austrijskih povjesničara umjetnosti i konzervatora Wilhelma Antona Neumanna, Hansa Folnesicsa i Lea Planisciga te Emilija Laszowskog i Dragutina Kniewalda. Artur Schneider je s fotografom Đurom Griesbachom boravio na otoku Krku u rujnu 1933., u sklopu dugogodišnjeg Akademijina projekta proučavanja, popisivanja i fotografiranja umjetničke baštine. Gotovo istovremeno, Istra te otoci Cres i Lošinj objavljeni su u Santangelovu *Inventario degli oggetti d'arte d'Italia – Provincia di Pola*. Prema izvješću objavljenom naredne godine u *Ljetopisu JAZU* obišli su tridesetak mjesta, a u njih petnaest naišli su na „znatnije i važnije spomenike“. Tada učinjenih 125 snimaka pohranjeno je u Schneiderovom fotografskom arhivu u Strossmayerovoj galeriji i predstavljaju prvi pokušaj sustavnog katalogiziranja spomeničke baštine otoka Krka. O njihovoj vrijednosti za istraživače, osamdeset godina nakon kapitalna Schneiderova rada, svjedoči i nekoliko izdvojenih krčkih primjera. Dosadašnja saznanja o umjetninama ovim izlaganjem se sintetiziraju i nadopunjuju novim.

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Zagrebu

U članku *Johann Ranger – ein Tiroler Barockmaler in Kroatien* kojim je u nedjelju 18. siječnja 1953. publicist i urednik Josef Bobek (Studenci kraj Maribora, 1900. – Graz, 1960.) čitateljima neovisnog austrijskog tjednika *Der Volksbote* predstavio slikara Ivana Krstitelja Rangera (Götzens u župi Axams, 1700. – Lepoglava, 1753.) otkriven je ujedno i jedan drugi podatak. Prema Bobekovom svjedočanstvu, „der Agramer Kunsthistoriker“ Artur Schneider prikupio je arhivske podatke, snimke, pa čak i u boji, ali nije uspio dovršiti prije smrti „eine Ranger-Monographie“. Tijekom terenskih obilazaka u okviru projekta dokumentacije hrvatske graditeljske i likovne baštine na području Savske i Primorske banovine (1930. – 1940.), što ga je započeo u zreloj dobi, prešavši pedesetu godinu života, doktor znanosti i sveučilišni profesor, akademik Artur Schneider dobro je upoznao Rangerov opus. Prilog analizira Schneiderova istraživanja i njihovo značenje za kritičku sudbinu Rangerovih djela u povijesno-umjetničkoj literaturi.

Iva Jazbec

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Rijeci

Popisivanje, proučavanje i fotografsko snimanje liturgijskog tekstila u Hrvatskom primorju i Istri tijekom tridesetih godina 20. stoljeća

Kampanjom popisivanja, proučavanja i fotografskog snimanja spomeničke baštine, koju je na prostoru Hrvatskog primorja i Dalmacije tijekom tridesetih godina 20. stoljeća provodio Artur Schneider, bili su obuhvaćeni osim slikarskih i kiparskih djela i predmeti umjetničkog obrta, od čega tek nekoliko tekstilnih. Predmeti liturgijskog tekstila koje je Schneider izdvojio tek su fragmenti sačuvane baštine što je razvidno iz njegovih bilježaka s lokaliteta Hrvatskog primorja, gdje je spomenuo samo jedan tekstilni predmet i to dobrinjski vezeni antependij čiji se crtež tradicionalno smatra radom Paola Veneziana. Crkvene i samostanske zbirke umjetnina u mjestima Hrvatskog primorja koje je Schneider posjetio ipak čuvaju bogatu tekstilnu baštinu koja se djelomično prezentira u ovom izlaganju. Također, nastoji se opisati Schneiderova metodologija rada u kontekstu onovremenog istraživanja povijesnog tekstila: uspoređuje se s onom koju su, za istu skupinu predmeta, primjenjivali njegovi prethodnici poput Mijata Sabljara ili suvremenici poput talijanskih stručnjaka Antonina Santangela i Carla Cecchellija koji su sličan projekt popisivanja pokretne sakralne baštine realizirali u Istri i Zadru, tada talijanskom teritoriju.

Mateja Jerman

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Rijeci

Schneiderovo popisivanje i fotografsko snimanje liturgijske srebrnine i zlatnine na području Hrvatskog primorja

Artur Schneider je u kampanji popisivanja i fotografiranja umjetničkih spomenika Hrvatske u tri navrata posjetio prostor Hrvatskog primorja pri čemu je, osim slikarskih i kiparskih umjetničkih djela, popisao i predmete od plemenitih metala. Time je za pojedine riznice izradio prve inventare liturgijske srebrnine i zlatnine usputno donoseći i vrijeme nastanka s obzirom na njihove stilske karakteristike. Izlaganjem se propituju Schneiderovi zaključci s obzirom na suvremenu metodologiju istraživanja predmeta ovog umjetničkog obrta. Također se obrađuje tema brojnosti sačuvanih i izloženih radova liturgijske srebrnine i zlatnine tridesetih godina 20. stoljeća u usporedbi s današnjim stanjem predmeta u spomenutim riznicama.

Ana Kaniški

samostalni
istraživač

Schneiderov fotografski arhiv umjetničke baštine Hrvatskog zagorja i utjecaj Gjüre Szabe

Krajem 1930-ih godina, tadašnji ravnatelj Strossmayerove galerije Artur Schneider obilazi zagorski kraj. Pritom popisuje, proučava i fotografira umjetničku baštinu. U tim proputovanjima njegov *vade mecum* za odabir i obilazak lokaliteta bile su studije Gjüre Szabe (Novska, 1875.–Zagreb, 1943.), ravnatelja Muzeja grada Zagreba i umirovljenog konzervatora. U Szabinim izvješćima o putovanjima i terenskom radu u kotarima Krapina i Zlatar (1914.) te Ivanec (1919.) Schneider je pronašao pouzdan orijentir o mjestima i broju umjetnina koje ga tamo očekuju, pa i vrijednosne sudove koje prenosi u vlastitim izvješćima i tako otkriva značajnu ulogu svoga prethodnika. U prijedlogu Artura Schneidera da Gjuro Szabo postane dopisnik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Schneider daje vrlo konciznu biografiju i bibliografiju svoga suvremenika među kojima ističe i njegova rukopisna djela o gradu Varaždinu te istovremenost njegova terenskog rada sa svojim. U tom spomenutom Szabinom rukopisu prepoznaje se još jedan mogući izvor odabira lokaliteta koje je Artur Schneider obišao u varaždinskom kraju, a to je *Kroz Hrvatsko zagorje* (1939.), potom tiskana i slavna knjiga Gjüre Szabe.

Ovaj prilog skupu posvećenom Arturu Schneideru obrađuje utjecaj objavljenih i rukopisnih djela Gjüre Szabe na njegov rad i to posebno na stvaranje fotografskog arhiva

Hrvatskog zagorja. Usto, posebno su zanimljive usporedbe, odabiri i sučeljene valorizacije obojice „popisivača“. Na tom i na temelju usporednih fotografija iz Szabina i Schneiderova arhiva te usporedbom današnjeg stanja zagorskih spomenika, ističe se značenje terenskog rada obojice istraživača, a posebno, s obzirom na brojnost i opseg dokumentacijskog pothvata, one Artura Schneidera.

Nina Kudiš

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Rijeci

Schneiderovo Proučavanje, popisivanje i fotografsko snimanje umjetničkih spomenika i stvaranje baza podataka tijekom tridesetih godina 20. stoljeća

Schneiderove kampanje popisivanja i fotografiranja spomeničke baštine Hrvatske vremenski se podudaraju s istovjetnim kampanjama koje su se provodile u Italiji. Za nas su posebno zanimljivi inventari Antonina Santangela za Istru (1935.) i Carla Cecchellija (1932.) za Zadar, tada pod talijanskom vlašću. Iako je zamisao o stvaranju „baze podataka“ o umjetninama i spomenicima u obje države bila vrlo slična, realizacija se u znatnoj mjeri razlikovala. Na nekoliko paradigmatičkih primjera popisivanja, fotografskog snimanja, ali i analize slika nastalih u razdoblju ranog novog vijeka što se uglavnom nalaze u Hrvatskom primorju, te izvješća o njima, u izlaganju se nastoji prikazati metodologija i rezultati rada Artura Schneidera.

Lovorka Magaš Bilandžić

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Zagrebu

Doprinos Artura Schneidera istraživanju i promoviranju grafike, opreme knjiga i scenografije

Artur Schneider imao je istaknutu ulogu u povijesti hrvatske grafike, a svojim sinteznim pregledima povijesti scenografije (*Oprema opere*, 1916.) i knjižne umjetnosti (*Hrvatska knjižna umjetnost, Grafička revija*, 1928.) te tekstovima o grafičkom mediju i pojedinačnim grafičkim opusima, znatno je pridonio njihovom znanstvenom proučavanju u Hrvatskoj. Ovim izlaganjem Schneiderov se rad na populariziranju grafičkog medija i opreme knjiga ocrtava kroz njegovo djelovanje prije i nakon dolaska na mjesto voditelja Grafičke zbirke Kr. Sveučilišne knjižnice u Zagrebu (1919.). Posebna pažnja posvećuje se Schneiderovom angažmanu u časopisu *Savremenik* i ulozi u organizaciji brojnih grafičkih izložaba – od *Međunarodne grafičke izložbe* 1914. do serije tematskih izložaba održanih u međuratnom razdoblju.

**Krasanka Majer
Jurišić
Edita Šurina**

Hrvatski
restauratorski
zavod

Schneiderov fotografski arhiv — svjedok izgubljenog izgleda crkve sv. Ivana Krstitelja u Kloštar Ivaniću

Crkva sv. Ivana Krstitelja u Kloštar Ivaniću, sagrađena početkom 16. stoljeća, jedna je od najvećih franjevačkih propovjedničkih crkava kontinentalne Hrvatske. Pravokutnog je, izduženog tlocrta s užim i nižim svetištem i zvonikom, a uz karakteristike kasnogotičke arhitekture primjer je i relativno rane pojave renesansnih elemenata, prepoznatih na ulaznom portalu, njegovom okviru i biskupskom grbu. Polovicom 17. stoljeća započela je njezina velika obnova dovršena oslikavanjem pročelja 1743. godine. U 19. stoljeću zidovi lađe i svetišta oslikani su u neogotičkom stilu, dio inventara je zamijenjen, a umjesto barokne lukovice zvonika postavljena je osmerostrana piramida. Na žalost, crkva je teško oštećena tijekom Drugog svjetskog rata, prilikom bombardiranja 1944. godine. Uništenjem krova započelo je dugogodišnje propadanje arhitekture i njezinog inventara. Danas je u tijeku obnova koju provodi Hrvatski restauratorski zavod. Sačuvani elementi nisu dovoljni za moguću rekonstrukciju njezinog nekadašnjeg izgleda te je tim veća vrijednost fotografija iz zbirke Artura Schneidera, snimljenih 1939. godine kojima je dokumentiran dio inventara, oslika zidova, kamene plastike, svodova svetišta i lađe.

**Iva Pasini Tržec
Ljerka Dulibić**

Strossmayerova
galerija starih
majstora Hrvatske
akademije znanosti
i umjetnosti

Schneiderovi prilozi za Strossmayerovu galeriju

„Sustavno istraživanje hrvatske kulturne i likovne baštine u specijaliziranim ustanovama i na terenu, jedna je od neizostavnih pretpostavki relevantnom i cjelovitom izučavanju naše sveukupne povijesti umjetnosti, a upravo u tom je smislu bio organiziran, sistematski proveden i realiziran impozantni rad dr. Artura Schneidera“. Tom je rečenicom Ljerka Gašparović zaključila svoj prilog o djelatnosti Artura Schneidera kao ravnatelja Strossmayerove galerije (1928. – 1946.), u kojem je sumarno sistematizirala njegov rad u Galeriji. Ovom prilikom dodatno se analizira i postavlja u povijesni kontekst pojedine aspekte njegova upravljanja Galerijom kroz koje se ocrtava ne samo važnost Schneidera za unapređenje djelatnosti Strossmayerove galerije, već i njegov značaj za razvoj povijesti umjetnosti kao znanstvene discipline u našoj sredini.

Indira Šamec Flaschar

Strossmayerova
galerija starih
majstora Hrvatske
akademije znanosti
i umjetnosti

Schneiderov fotografijski arhiv – projekt registracije i zaštite hrvatske spomeničke baštine

Fotografijski arhiv starih umjetničkih spomenika iznimno je značajno postignuće u okviru prijeratnih nastojanja na polju zaštite hrvatske spomeničke baštine. Pod stručnim vodstvom akademika Artura Schneidera, ravnatelja Strossmayerove galerije starih majstora, od listopada 1930. pa do pred kraj 1940. godine, bogato hrvatsko slikarsko, kiparsko i arhitektonsko nasljeđe fotodokumentirano je na dvjestotinjak lokaliteta raspršenih po različitim krajevima zemlje. Prilikom tematizacije ove jedinstvene zbirke koja sadrži 2648 negativa, pohranjene u Strossmayerovoj galeriji starih majstora, osobita će se pažnja posvetiti prezentaciji projekta preventivne zaštite i čuvanja izvornika, osnovnih odlika digitalizacije i sadržajne obrade u cilju osiguravanja dostupnosti digitalnog gradiva istraživačima, posebice stručnjacima za zaštitu spomeničke baštine, kao najkorisnijeg izvora informacija o stupnju očuvanosti pokretnih umjetnina i graditeljske baštine prije Drugog svjetskog rata.

Danko Šourek

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Zagrebu

Virtualna katedrala Artura Schneidera

Između 1937. i 1940. godine Artur Schneider dokumentira niz povijesnoumjetničkih cjelina kontinentalne Hrvatske. Pri tome, s osobitom sviješću o njihovoj likovnoj ali i kulturno-povijesnoj te kontekstualnoj važnosti, bilježi i djela koja su izvorno pripadala bogatoj umjetničkoj opremi zagrebačke prvostolnice. Osim u zagrebačkim muzejskim ustanovama (Muzej Grada Zagreba, Muzej za umjetnost i obrt, Dijecezanski muzej Zagrebačke nadbiskupije), zatiče ih i u crkvama i kapelama u Glini, Križevcima, Lupoglavu, Maji, Moravču, Pregradi, Sisku, Varaždinskim Toplicama, Vrbovcu, Vurotu i Žakanju. Nadovezuje se tako na ranije ostvarene napore suvremenika (osobito Gjüre Szabe) usmjerene ka revalorizaciji ove izgubljene umjetničke cjeline. Schneiderov pak rad neposredno prethodi nastojanjima oko njezina (barem djelomičnog) fizičkog okupljanja, koje je u sklopu formiranja fundusa zagrebačkog Dijecezanskog muzja započeo njegov prvi ravnatelj Kamilo Dočkal. Uz pregled djela zabilježenih u Schneiderovim izvješćima te na staklenim pločama Ljudevita i Đure Griesbacha, ovim izlaganjem se pokušava prikazati njihova daljnja

fizička i istraživačka sudbina. S nekima od njih (na primjer ansamblom mramornih kipova zatečenih u župnoj crkvi i grobljanskoj kapeli u Vrbovcu) naša se stručna javnost prvi puta susrela upravo u sklopu Schneiderovih istraživanja, a u narednim je desetljećima važnost ovog pionirskog pothvata opetovano potvrđivana njihovim punim vrednovanjem od strane novih generacija povjesničara umjetnosti.

Damir Tulić

Odsjek za povijest
umjetnosti
Filozofskog
fakulteta
Sveučilišta u
Rijeci

Primjeri skulpture ranog novog vijeka u hrvatskom priobalju u tekstovima Artura Schneidera

Tridesetih godina 20. stoljeća, na prostoru istočne jadranske obale, provodile su se fotografske kampanje čiji je cilj bio „popisivanje, proučavanje i fotografsko snimanje starih umjetnina“. Na području Istre, Zadra te dijela otoka tu je zadaću provela tadašnja talijanska država, točnije stručnjaci koje je ona angažirala, poput Carla Cecchellija, Antonija Morassija, Vittorija Moschinija i Antonina Santangela. Na ostalom dijelu priobalja taj je posao obavio Artur Schneider, imenovan od strane Umjetničkog razreda JAZU. Cilj je ovog izlaganja propitati koje je primjere novovjeke skulpture Schneider zabilježio, što je o njima napisao, a što je danas poznato te koje se sličnosti i razlike u pristupu umjetninama mogu zamijetiti kod hrvatskih i talijanskih povjesničara umjetnosti onog vremena.

Vesna Vlašić Jurić Tamara Ilić Olujčić

Nacionalna
i sveučilišna
knjižnica u Zagrebu,
Grafička zbirka

Artur Schneider — prvi voditelj Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Povjereništvo za bogoštovlje i nastavu krajem 1918. godine razmatra osnivanje Grafičke zbirke pri Sveučilišnoj knjižnici, te je 28. listopada održana sjednica Odbora koji je trebao organizirati realizaciju tog prijedloga. U ime Povjereništva za bogoštovlje i nastavu sjednici su prisustvovali dr. Janko Jelačić i dr. Petar Knoll, u ime Sveučilišne knjižnice ravnatelj dr. Velimir Deželić, kanonici Hugo Matković i Janko Barlč zastupali su Kaptol, dok je Sveučilište predstavljao dr. Artur Schneider. Ljubo Babić, Tomislav Krizman i Menci Clement Crnčić bili su nazočni na sjednici kao predstavnici umjetnika. Prvim voditeljem Grafičke zbirke imenovan je 21. svibnja 1919. godine dr. Artur Schneider.

Kao profesor povijesti umjetnosti znao je koliko je važno da neknjižna građa likovnog karaktera, koja je bila pohranjena u spremištima Sveučilišne knjižnice, bude prebačena u fond Grafičke zbirke kako bi bila što bolje zaštićena. No, bio

je svjestan i činjenice da je neposredan dodir s originalnim likovnim djelom od izuzetne važnosti za dobar studij povijesti umjetnosti, te je svojim studentima želio omogućiti uvid u likovno stvaralaštvo umjetnika i upoznati ih s različitim crtačkim i grafičkim tehnikama, pri čemu mu je, već tada, bogati fond Grafičke zbirke bio od iznimne koristi.

Vlasta Zajec

Institut za povijest
umjetnosti

Tekstovi Artura Schneidera i fotografski arhiv kao izvori za proučavanje nekadašnjih oltara zagrebačke katedrale

Izlaganjem se razmatra važnost i uloga Schneiderovih tekstova i snimljenog fotografskog materijala, nastalog u sklopu projekta *Popisivanja i fotografskog snimanja umjetničkih spomenika*, kao izvora za proučavanje i rekonstrukciju nekadašnjeg inventara zagrebačke katedrale, osobito njezinih oltara. Svrha je razmotriti i odmjeriti njegov doprinos u usporedbi s ranijim prikazima i opisima katedralnog inventara (Ivan Kukuljević Sakcinski, Ivan Krstitelj Tkalcić), kao i sa suvremenim opisima i interpretacijama te građe (Kamilo Dočkal, Željko Jiroušek).

Maja Žvorc

samostalni
istraživač

„Memento monumenti“ — nadgrobni spomenici u istraživanjima Artura Schneidera

Izlaganjem se usredotočuje na istraživanje fotografija nadgrobnih spomenika kontinentalne Hrvatske pohranjenih u Schneiderovoj fototeci Strossmayerove galerije starih majstora. Istraženo je koje je nadgrobne spomenike Artur Schneider fotografirao i na kojim lokalitetima. Razmatra se na koji je način Artur Schneider birao spomenike koje će snimiti te postoji li određena ideja hrvatske povijesti iza njegova izbora, odnosno utječe li život i djelovanje osoba koje ti spomenici komemoriraju na njegov odabir. Po tom pitanju Artura Schneidera se uspoređuje s drugim suvremenim povjesničarima/povjesničarima umjetnosti (Emilijem Laszowskim, Gjurom Szabom i drugima) i razmatra se koliko se njihovi stavovi podudaraju ili razilaze. Također se uspoređuje s Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim čiji *Nadpisi sredovječni i novovjeki na crkvah, javnih i privatnih zgradah* predstavljaju svojevrsan pandan Schneiderovoj fototeci kao djelo koje prvo dokumentira natpise nadgrobnih spomenika. Ujedno se razmatra na koji način Schneider snima spomenike, odnosno fotografira li isključivo njih ili cijeli ambijent u kojem se nalaze.

ZNANSTVENO
-STRUČNI SKUP

Hrvatski povjesničari
umjetnosti
Artur Schneider
(1879. – 1946.)

ORGANIZATOR

Društvo povjesničara
umjetnosti Hrvatske
Zagreb, 20. studenoga 2013.

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Sanja Cvetnić
Ljerka Dulibić
Irena Kraševac
Milan Pelc
Marko Špikić

PROGRAM I
KNJIGA SAŽETAKA

NAKLADNIK

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske
Preradovićeva 44, 10 000 Zagreb

ZA NAKLADNIKA

Irena Kraševac

UREDNIKA

Martina Petrinović

KOREKTURA

Đurđa Kovačić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

I PRIPREMA

DZN studio

TISAK

Stega tisak

NAKLADA

150 primjeraka

Zagreb, studeni 2013.

ISBN 978-953-6089-31-4

Skup je organiziran uz potporu Ministarstva
znanosti, obrazovanja i sporta Republike
Hrvatske i Zaklade Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti

Izvor fotografija:

Arhiv Strossmayerove galerije starih
majstora HAZU

DPUH

www.dpuh.hr

